

Försiktig optimism bland maskinentreprenörer

Maskinentreprenörerna har under ett antal år brottats med det faktum att branschen är säregen och inte helt följer utvecklingen inom industrin, byggbranschen, eller till exempel gruvindustrin. Maskinentreprenörer finns lite över allt i samhället, i samarbete med kommuner, i anslutning till tillverkningsindustri, utvinning av råvaror, i bygg- och anläggningsbranschen är några exempel. Därför har vi nu tillsammans med marknadsanalysföretaget Industrifakta tagit fram en för vår bransch helt unik konjunkturrapport – MEKO. Det här är första gången vi kan få en relativt samlad bild av hur vår bransch mår just nu och var den är på väg.

Maskinentreprenörerna, som är en bransch- och arbetsgivareförening med 3 800 medlemmar växer, eftersom medlemsföretagen expanderar. Branschen genomgår en strukturförändring just nu där företagen blir större för varje år. Skälen är flera. Bland annat att det är i grunden en efterfrågad bransch p.g.a. av stora behov rörande infrastruktur, både avseende nyinvestering och stora underhållsbehov, som drar till sig allt fler duktiga entreprenörer. Inom industrin väljer man också i större utsträckning att hyra in underleverantörer med maskinkapacitet istället för att ha det "in house". Det effektiviserar resursutnyttjandet. Men att företagen växer beror även på att konkurrensen ökar och att företagen ser att storlek blir allt viktigare för att behålla sin position och växa.

Rapporten som vi presenterar nu kallar vi Lucia-Meko. Det är den första och den kommer att ligga som grund för kommande jämförelser. Nästa rapport kommer till midsommar. Den kommer gå under benämningen Midsommar-Meko.

Det jag kan se direkt i MEKO den här gången är att företagare, som ofta är försiktiga när det ska göras ekonomiska bedömningar, ändå här visar på en relativt stor optimism inför de kommande sex månaderna. Maskinentreprenörer är vana vid snabba skiften och vet att man måste ha ett varsamt förhållande till prognoser. Därför har vi satt rubriken: Försiktig optimism på den första rapporten.

Håll till godo.

Hampe Mobärg, vd Maskinentreprenörerna.

Innehåll

Sammanfattande punkter	5
1. Tema underhåll	6
1. 1 Underhållspanelen	6
2. Tema anläggning	8
2.1 Infrastrukturinvesteringar	8
2.1.1 Riket	9
2.1.2 Stockholm	10
2.1.3 Västra Götaland	10
2.1.4 Skåne	11
2.1.5 Sydsverige	11
2.1.6 Mellansverige	12
2.1.7 Norrland	12
2.2 Nystartade projekt	13
2.3 Transportvolym	13
2.4 Bygglov vindkraftverk	14
2.5 Vindkraftverk under byggnation	14
2.6 Positiva och negativa drivkrafter/trender	15
3. Tema VA	16
3.1 Nyinvesteringar VA	17
3.2 Nystartade projekt	17
3.3 Positiva och negativa drivkrafter/trender	18
4. Tema gruvindustrin - Norrland	19
4.1 Ny- och ombyggnad inom malm- och gruvindustrin	19
4.2 Nystartade projekt	19
4.3 Råvaror	20
4.3.1 Järnmalm	20
4.3.2 Koppar, bly och zink	20
4.4 Positiva och negativa drivkrafter/trender	21

Rapporten är framtagen under perioden september – oktober 2015.

Följande personer från Industrifakta har medverkat vid framtagning av MEKO-rapporten:

- Magnus Johansson, Projektledare
- Patrik Wikman, VD
- Jens Linderoth, Analytiker
- Magnus Klein, Statistiker

Från Maskinentreprenörerna har följande personer medverkat:

- Hampe Mobärg, VD
- Micael Appelgren, Chefredaktör

Sammanfattande punkter

- Maskinentreprenörernas konfidensindikator, MEKO visar i september i år ett positivt stämningssläge. Indikatorn ger värdet 119. En siffra över 100 indikerar ett positivt läge. Läget är mest positivt när det gäller fakturering, arbetsvolym och beläggningsgrad.
- Meko-indikatorn tyder på ett svagt stämningssläge i mars 2016. Främst gäller det orderstock och maskininvesteringar.
- Orderstocken i september visar på en i stort sett oförändrad volym under det senaste halvåret.
- Efterfrågan på tjänster väntas i mars 2016 ligga kvar på nivån vid samma period 2015.
- Drygt 85 procent av de 80 tillfrågade företagen i underhållspanelen uppger att det är svårt eller mycket svårt att rekrytera rätt kompetens.
- Urbanisering leder till regionala obalanser när det gäller husbyggnad och investeringar.
- Lågt kapacitetsutnyttjande i industrin och ansträngd ekonomi hos kommuner, håller tillbaka investeringar.
- Prognosen för infrastrukturinvesteringar visar en ökning med 10 procent 2015.
- Bostadsbyggandet väntas öka med knappt 15 procent i år.
- Positivt konjunkturläge i Sverige leder till ökade transportvolymmer. Befolkningsomflyttning ökar belastningen på transportsystemen på lång sikt.
- Bostadsbehovet är stort och regeringen har satt som mål att 250 000 nya bostäder ska byggas till 2020.
- Fallande priser för järnmalm sedan tredje kvartalet 2013, med viss positiv rekyl under första kvartalet i år. Fallande priser för koppar, bly och zink sedan andra kvartalet 2014, med positiv rekyl för zink och bly under första kvartalet i år.

1. Tema underhåll

1.1 Underhållspanelen

Underhållspanelen består av 80 aktörer, som genom att svara på ett antal fasta frågor ger sin bild av företagets situation när det gäller marknad och försäljning. Svaren redovisas i konjunkturrapporten på två sätt. Dels ger de beräkningsunderlag för att ta fram den procentuella utvecklingen för sex olika delindikatorer i branschen. (se nedan 1.1.2-1.1.7), dels vägs positiva och negativa svar samman till Maskinentreprenörernas konfidensindikator, MEKO.

1.1.1 MEKO

sept 2015	mars 2016
119	90

MEKO redovisar skillnaden mellan andelen som svarat positivt (öka) respektive negativt (minska) på sex olika delfrågor. I sammanställningen tas inte hänsyn till styrkan i absoluta tal, utan redovisningen blir istället kvalitativ. Den sammanlagda indikatorn ger en indikation på stämningläget i branschen. En siffra över 100 indikerar ett positivt stämningläge, under 100 ett negativt stämningläge.

Nedan redovisas de sex ingående parametrar som MEKO omfattar, men i absoluta tal. Den procentuella utvecklingen räknas om till ett index.

1.1.2 Arbetsvolym

mars 2015	sep 2015	mars 2016
100	107,4	97,2

1.1.3 Orderstock

mars 2015	sep 2015	mars 2016
100	99,4	92,8

1.1.4 Maskinstock (maskininvestering)

mars 2015	sep 2015	mars 2016
100	98,2	95,5

1.1.5 Faktureringsläge

mars 2015	sep 2015	mars 2016
100	108,9	98,4

1.1.6 Beläggningsgrad

mars 2015	sep 2015	mars 2016
100	107,2	96,2

1.1.7 Efterfrågan på tjänster

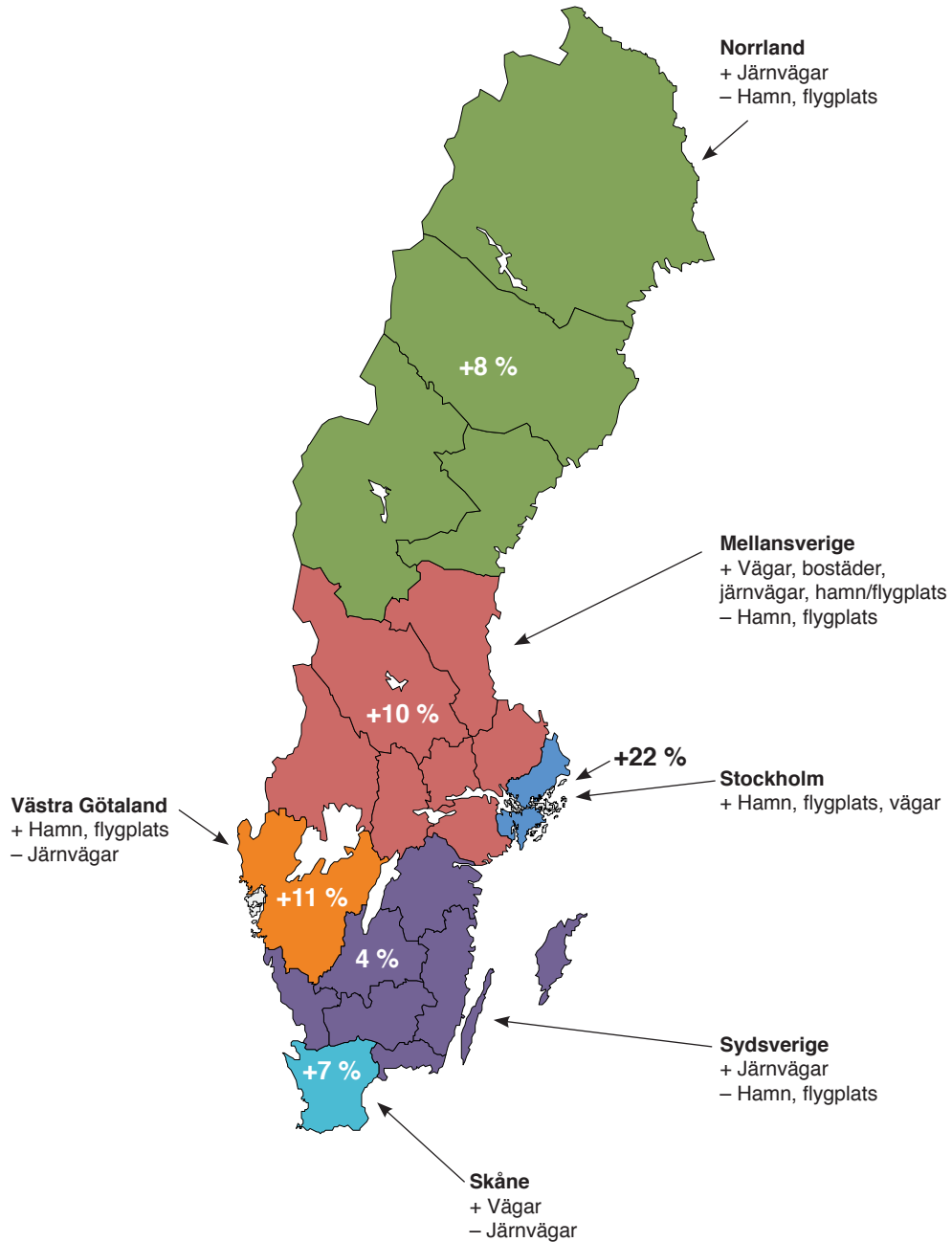
mars 2015	sep 2015	mars 2016
100	106,6	100,4

1.1.8 Kommentarer till utvecklingen

- Den sammanvägda indikatorn tyder på ett svalt stämmningsläge för det kommande halvåret. Med hänsyn till att detta är den första rapporteringen, är det för tidigt att säga om detta är en säsongsmässig nedgång eller om företagen generellt är försiktiga i sina prognoser.
- Efter en kraftig uppgång i arbetsvolym under det senaste halvåret, pekar prognosen på att volymen i mars 2016 kan komma att ligga knappt 3 procent under nivån för mars i år.
- Orderstocken i september visar på en oförändrad volym under det senaste halvåret.
- Faktureringsläget följer utvecklingen för arbetsvolym och visar en uppgång med ca 9 procent det senaste halvåret. Bedömningen är att faktureringsnivån faller tillbaka med 10 procent om sex månader.
- Beläggningsgraden följer utvecklingen för arbetsvolym och fakturering och väntas ligga på en 10 procentigt lägre nivå om sex månader.
- Efterfrågan på tjänster väntas i mars nästa år ligga kvar på nivån vid samma period 2015.
- Mindre entreprenadföretag kan ha svårt att konkurrera med större när det gäller att locka yngre medarbetare med krav på modern teknik och utrustning.
- Liksom i många andra byggtekniska branscher, är det svårt att hitta rätt sorts kompetens. Drygt 85 procent av de intervjuade företagen uppger att det är svårt eller mycket svårt att hitta rätt sorts kompetens vid rekrytering av kollektivanställda. Endast ca 15 procent uppger att de inte har några svårigheter att rekrytera den typen av personal. Något lättare verkar det vara att rekrytera tjänstemän och ledningsfunktioner. Drygt hälften har svårigheter att rekrytera sådana funktioner.
- Svaren från panelen visar på positivare marknadsförväntningar av de intervjuade företagen i västra Sverige jämfört med övriga landet. Detta gäller t.ex. förväntad arbetsvolym och marknadens efterfrågan på entreprenadtjänster.

2. Tema anläggning

Infrastruktur och bostadsbyggande 2016
(Procentuell förändring jämfört med 2015)

2.1 Infrastrukturinvesteringar

I detta avsnitt presenteras utvecklingen för bygginvesteringar inom infrastruktur och bostadsbyggande. Volymerna redovisas som påbörjade objekt, vilket ger den första signalen att själva byggprojektet har startat. Fasta priser för både historiska värden och prognoser ger volymförändringar. Prognosen 2015-2017 visar procentuell förändring jämfört med föregående år.

På riksnivå kan man notera att infrastrukturinvesteringarna ökade med 10 procent 2014. Utfallet för första halvåret på 15 miljarder kronor indikerar en ökning med över 25 procent om takten för de första sex månaderna skulle fortsätta under andra halvåret. Prognosen är något mer försiktig och visar en ökning med 10 procent i år jämfört med helåret 2014. Det totala bostadsbyggandet 2014 uppgick till 35,6 miljarder, en ökning med 17 procent jämfört med 2013. Prognosen i år på +13 procent är försiktig med hänsyn till takten i påbörjandet under första halvåret.

2.1.1 Riket

Infrastrukturinvesteringar 2013-kv 1-2 2015, prognos 2015-2017
Mkr, 2014 års priser

Sektor	2013	2014	2015 Kv 1-2	P2015	P2016	P2017
Väg	12 304	14 104	8 083	3%	8%	0%
Hamn-flygplats	745	1 039	2 610	250%	20%	-50%
Järnväg	8 211	8 374	4 360	-5%	20%	5%
Totalt	21 260	23 517	15 053	10%	12%	-5%

Källa: Byggfakta, Industriefakta AB

Bostadsbyggande 2013-kv 1-2 2015, prognos 2015-2017
Påbörjade lägenheter

Sektor	2013	2014	2015 Kv 1-2	P2015	P2016	P2017
Småhus	6 668	8 215	4 680	15%	7%	3%
Flerbostadshus	23 656	27 436	18 930	12%	5%	3%
Totalt	30 324	35 651	23 610	13%	6%	3%

Källa: SCB

2.1.2 Stockholm

Infrastrukturinvesteringar 2013 – kv 1-2 2015, prognos 2015-2017

Mkr, 2014 års priser

Sektor	2013	2014	2015 Kv 1-2	P2015	P2016	P2017
Väg	2 211	4 366	1 817	-20%	75%	-25%
Hamn-flygplats	108	469	190	-50%	200%	-30%
Järnväg	2 400	1 679	2 463	60%	10%	10%
Totalt	4 719	6 514	4 470	-2%	50%	-15%

Källa: Byggfakta, Industrifakta AB

Bostadsbyggande 2013-kv 1-2 2015, prognos 2015-2017

Påbörjade lägenheter

Sektor	2013	2014	2015 Kv 1-2	P2015	P2016	P2017
Småhus	1 830	2 240	1 073	5%	7%	-5%
Flerbostadshus	10 374	11 031	5 639	10%	10%	5%
Totalt	12 204	13 271	6 712	9%	9%	3%

Källa: SCB

2.1.3 Västra Götaland

Infrastrukturinvesteringar 2013-kv 1-2 2015, prognos 2015-2017

Mkr, 2014 års priser

Sektor	2013	2014	2015 Kv 1-2	P2015	P2016	P2017
Väg	2 345	2 604	1 984	30%	10%	-10%
Hamn-flygplats	65	40	9	20%	50%	10%
Järnväg	2 033	1 240	463	-30%	50%	-20%
Totalt	4 444	3 884	2 455	10%	20%	-12%

Källa: Byggfakta, Industrifakta AB

Bostadsbyggande 2013-kv 1-2 2015, prognos 2015-2017

Påbörjade lägenheter

Sektor	2013	2014	2015 Kv 1-2	P2015	P2016	P2017
Småhus	1 235	1 281	904	40%	5%	15%
Flerbostadshus	3 292	3 599	2 128	10%	5%	5%
Totalt	4 527	4 880	3 032	19%	5%	9%

Källa: SCB

2.1.4 Skåne

Infrastrukturinvesteringar 2013-kv 1-2 2015, prognos 2015-2017

Mkr, 2014 års priser

Sektor	2013	2014	2015 Kv 1-2	P2015	P2016	P2017
Väg	804	1 095	614	20%	30%	30%
Hamn-flygplats	273	20	4	500%	10%	10%
Järnväg	374	410	431	50%	-30%	25%
Totalt	1 451	1 525	1 049	35%	10%	30%

Källa: Byggfakta, Industrifakta AB

Bostadsbyggande 2013-kv 1-2 2015, prognos 2015-2017

Påbörjade lägenheter

Sektor	2013	2014	2015 Kv 1-2	P2015	P2016	P2017
Småhus	870	999	555	15%	10%	5%
Flerbostadshus	2 349	3 681	1 994	5%	5%	0%
Totalt	3 219	4 680	2 549	8%	6%	1%

Källa: SCB

2.1.5 Sydsverige

Infrastrukturinvesteringar 2013-kv 1-2 2015, prognos 2015-2017

Mkr, 2014 års priser

Sektor	2013	2014	2015 Kv 1-2	P2015	P2016	P2017
Väg	1 706	2 238	824	-5%	10%	10%
Hamn-flygplats	104	155	670	400%	-25%	-25%
Järnväg	404	897	114	-25%	40%	5%
Totalt	2 214	3 290	1 608	10%	8%	5%

Källa: Byggfakta, Industrifakta AB

Bostadsbyggande 2013-kv 1-2 2015, prognos 2015-2017

Påbörjade lägenheter

Sektor	2013	2014	2015 Kv 1-2	P2015	P2016	P2017
Småhus	1 209	1 510	942	15%	5%	10%
Flerbostadshus	2 871	3 323	2 816	25%	0%	5%
Totalt	4 080	4 833	3 758	21%	2%	7%

Källa: SCB

2.1.6 Mellansverige

Infrastrukturinvesteringar 2013-kv 1-2 2015, prognos 2015-2017

Mkr, 2014 års priser

Sektor	2013	2014	2015 Kv 1-2	P2015	P2016	P2017
Väg	3 167	1 832	1 658	40%	5%	-25%
Hamn-flygplats	50	215	60	0%	100%	-50%
Järnväg	1 850	2 860	876	-30%	25%	25%
Totalt	5 067	4 907	2 594	-3%	18%	-5%

Källa: Byggfakta, Industriefakta AB

Bostadsbyggande 2013-kv 1-2 2015, prognos 2015-2017

Påbörjade lägenheter

Sektor	2013	2014	2015 Kv 1-2	P2015	P2016	P2017
Småhus	1 120	1 580	911	5%	5%	5%
Flerbostadshus	3 537	4 327	5 402	25%	5%	5%
Totalt	4 657	5 907	6 313	20%	5%	5%

Källa: SCB

2.1.7 Norrland

Infrastrukturinvesteringar 2013-kv 1-2 2015, prognos 2015-2017

Mkr, 2014 års priser

Sektor	2013	2014	2015 Kv 1-2	P2015	P2016	P2017
Väg	2 071	1 971	1 186	20%	20%	5%
Hamn-flygplats	145	141	1 678	1 100%	-75%	-50%
Järnväg	1 174	1 308	22	-95%	2 000%	-60%
Totalt	3 390	3 420	2 886	20%	12%	10%

Källa: Byggfakta, Industriefakta AB

Bostadsbyggande 2013-kv 1-2 2015, prognos 2015-2017

Påbörjade lägenheter

Sektor	2013	2014	2015 Kv 1-2	P2015	P2016	P2017
Småhus	404	605	295	5%	5%	10%
Flerbostadshus	1 233	1 475	951	-10%	-5%	0%
Totalt	1 637	2 080	1 246	-5%	-1%	4%

Källa: SCB

2.2 Nystartade projekt

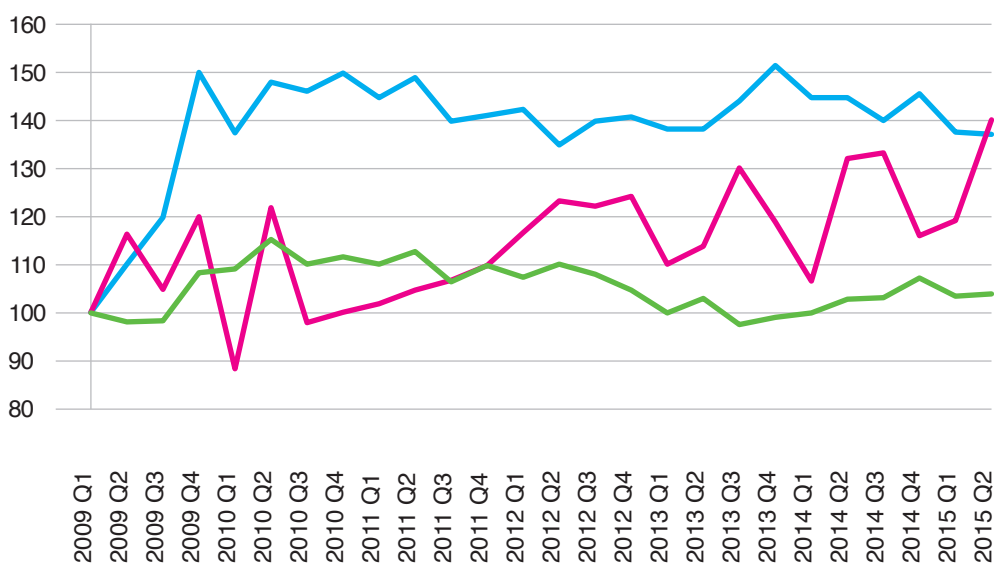
Nystartade projekt 201501-201506

Projekt	Kategori	Län	Kommun	Byggstart	Värde Mkr
Fördjupning av inseglingsled till Luleå hamnområde	Hamn, kaj	Norrbottn	Luleå	2015-06	1 600
Upprustning av järnväg mellan Slussen-Saltsjöbaden-Solsidan	Järnvägsspår, räls	Stockholm	Stockholm	2015-06	1 300
Nybyggnad av trafikplats Tingstad	Väg/gata	Västra Götaland	Göteborg	2015-06	621
Sanering av hamnbassäng i Oskarshamn, E2	Hamn, kaj	Kalmar	Oskarshamn	2015-03	500
Utbyggnad av spårväg från Sickla udde till Sickla station	Järnvägsspår, räls	Stockholm	Nacka	2015-04	400
Utbyggnad till dubbelspår Stenkumla-Dunsjö	Järnvägsspår, räls	Örebro	Askersund	2015-04	398
Utbyggnad av Roslagsbanan mellan Roslags Näsby-Tibble	Järnvägsspår, räls	Stockholm	Täby	2015-06	270
Dubbelspårsutbyggnad Hemfosa-Tungelsta	Järnvägsspår, räls	Stockholm	Haninge	2015-03	229
Nybyggnad av spårväg, bro mm i Göteborg	Järnvägsspår, räls	Västra Götaland	Göteborg	2015-02	218
Entreprenad 2 linjeblock Nykroppa-Ställdalen m.m.	Järnvägsspår, räls	Värmland	Filipstad	2015-06	167

2.3 Transportvolym

Transportvolym Index 2009 Q1 = 100

Järnväg —
Väg —
Sjöfart —

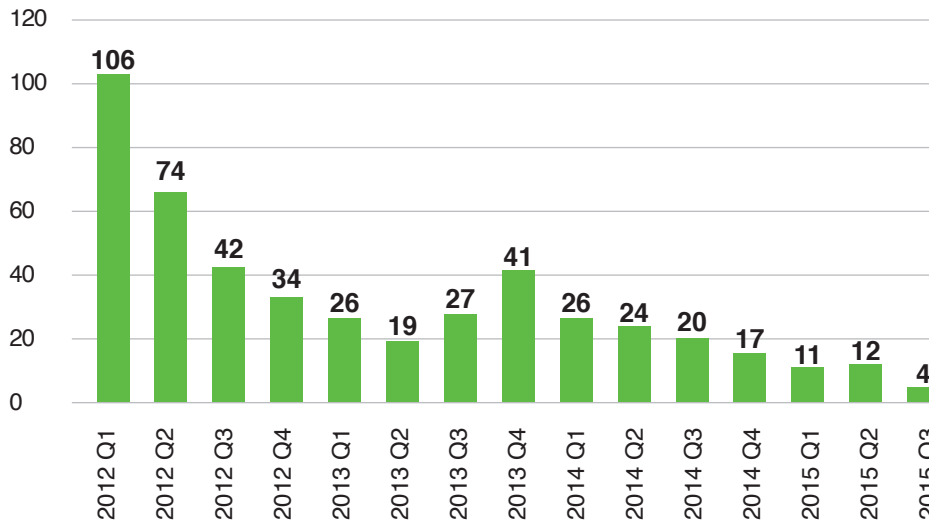

2.4 Bygglov vindkraftverk

Beviljade bygglov för vindkraftverk

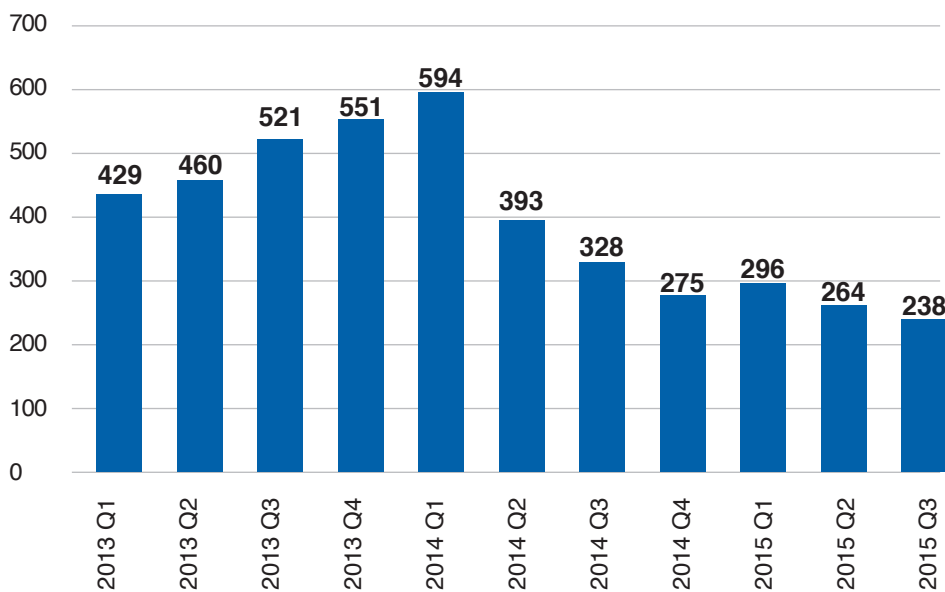
	2013				2014				2015			
Vindkraftverk	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Antal bygglov	26	19	27	41	26	24	20	17	11	12	4	

Källa: Byggfakta

2.5 Vindkraftverk under byggnation

	2013				2014				2015			
Vindkraftverk	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Antal vindkraftverk	429	460	521	551	594	393	328	275	296	264	238	

2.6 Positiva och negativa drivkrafter/trender

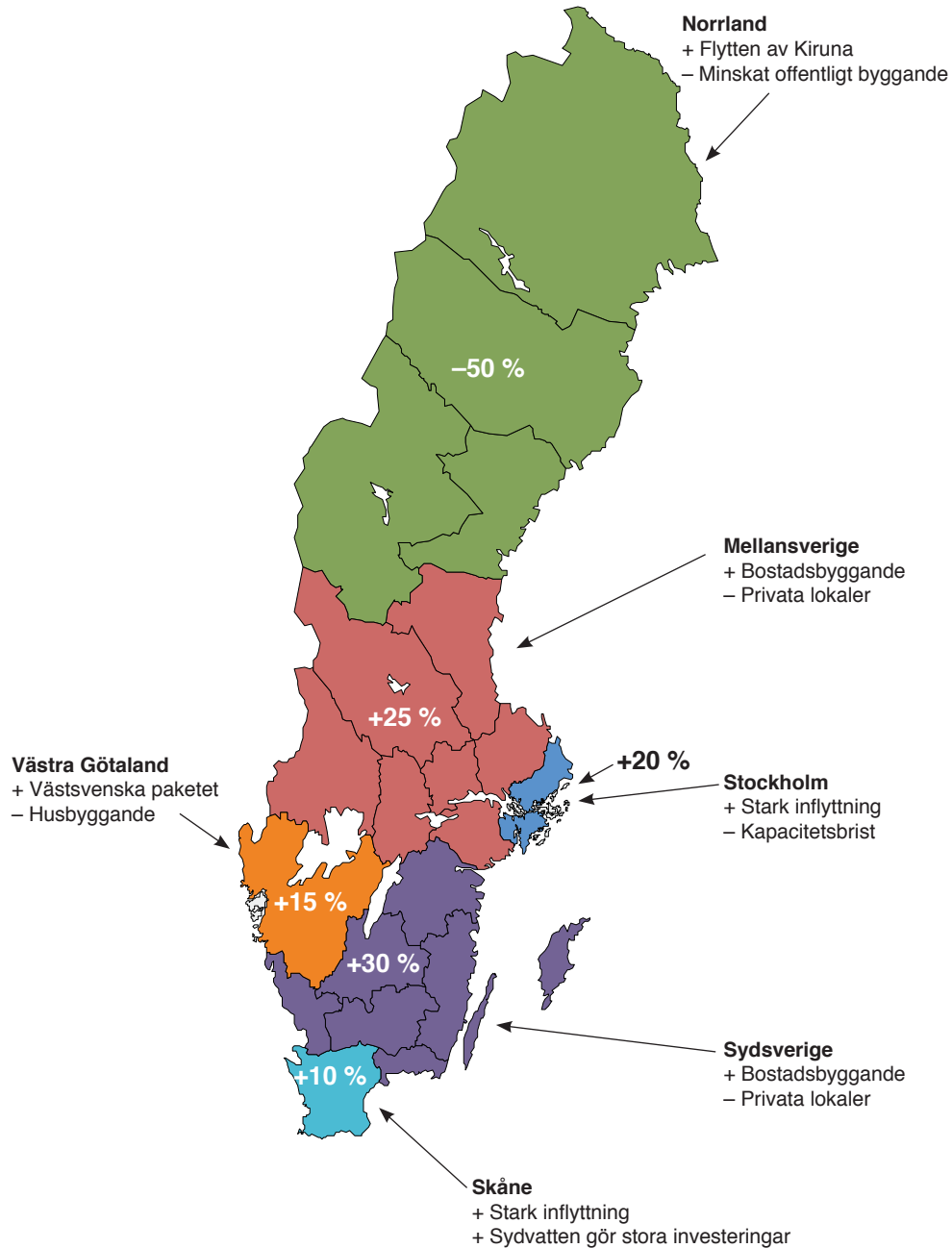
Positiva faktorer

- Transportvolymerna för både väg- och järnvägstrafik visar en tydligt stigande trend sedan basåret 2009, då volymerna minskade i samband med den senaste djupa lågkonjunkturen. 2009 minskade svenskt BNP med drygt 5 procent och under slutet av 2011 och hela 2012 höll sig BNP oförändrad, vilket återspeglas i flera transportslag.
- Svensk ekonomi väntas få en stabil ökning de närmaste tre åren, vilket ökar transportvolymerna och behovet av bygginvesteringar.
- Fortsatt ökat bostadsbyggande, om än i något lägre takt än de senaste åren, skapar behov av nya gator och vägar.
- Regeringens mål är att 250 000 nya bostäder ska byggas till 2020. Även om man inte kommer upp till målet inom fem år visar det på ambitionsnivån när det gäller bostadsproduktionen.
- Riksdagens mål är att kontinuerligt minska miljöpåverkan från transportsektorn. Detta kommer att kräva nyinvesteringar i infrastrukturen för kollektivtrafik.
- Enligt Trafikverket väntas persontrafiken ha ökat med ca 25 procent och godstrafiken med ca 50 procent 2010-2030. Utvecklingen kommer att kräva ökade investeringar.

Negativa faktorer

- Fortsatt kärv ekonomi hos många av Sveriges kommuner försvårar infrastrukturinvesteringar då staten allt oftare kräver att kommuner och landsting ska vara med som delfinansierare.
- Svag utveckling för export och import under perioden 2012-2013 återspeglas tydligt i transportvolymerna inom sjöfart.
- Koncentration av bostadsbyggandet till storstäder och tillväxtregioner ökar de regionala obalanserna av infrastrukturinvesteringar.
- Sjunkande energipriser har minskat lönsamheten för att bygga nya vindkraftverk. Effekten återspeglas i statistiken för antalet beviljade bygglov för vind-kraftverk.
- Överklagandeprocesser kan skjuta investeringar på framtiden.
- I samband med större infrastrukturprojekt finns det en risk för att lokal kapacitetsbrist skjuter projekt på framtiden och/eller leder till högre anbudspriser.

3. Tema VA

3.1 Nyinvesteringar VA

Påbörjad ny- och tillbyggnad av VA, Mkr 2014 års priser

Region	2013	2014	Kv 1-2 2015	P2015	P2016	P2017
Stockholm	785	879	163	-10%	20%	5%
Västra Götaland	307	576	281	10%	15%	5%
Skåne	451	289	416	70%	10%	-15%
Sydsverige	415	411	148	-10%	30%	5%
Mellansverige	451	586	198	-15%	25%	0%
Norrland	137	172	313	150%	-50%	-15%
Riket	2 544	2 914	1 519	10%	10%	0%

Källa: Byggfakta, Industriefakta AB

I VA-investeringar ingår ny-, till-, och ombyggnad av avlopps- och vattenledningar

3.2 Nystartade projekt

Nystartade projekt 201501-201506

Projekt	Kategori	Län	Kommun	Byggstart	Värde Mkr
Nybyggnad av VA huvudledning,	Vattenledningar	Norrbottn	Luleå	2015-01	250
Nybyggnad av trafikplats, matargator mm i Stoby	Vattenledningar	Skåne	Hässleholm	2015-05	200
Dubbling av råvattenledning i bl.a. Eslövs och Klippans kommun	Vattenledningar	Skåne	Eslöv	2015-03	100
Anläggande av VA-ledningar Lilla Bommen-Marieholm	Vattenledningar	Västra Götaland	Göteborg	2015-04	78
Anläggande av kommunalt VA i Östra Mark, Örebro	Vattenledningar	Örebro	Örebro	2015-05	48
Nybyggnad av överföringsledning i Kungshamn	Vattenledningar	Västra Götaland	Sotenäs	2015-03	30
Nybyggnad av VA-ledning i Orust	Vattenledningar	Västra Götaland	Orust	2015-01	30
Omläggning/reovering av ledningar i Långsjöhöjden	Vattenledningar	Stockholm	Stockholm	2015-03	29
Ny överföringsledning mellan Blentarp-Sövde skogsby mm, etapp 2	Vattenledningar	Skåne	Sjöbo	2015-06	25
Anläggande av nya huvudledningar i Kiruna	Vattenledningar	Norrbottn	Kiruna	2015-06	22

Källa: Byggfakta, Industriefakta AB

3.3 Positiva och negativa drivkrafter/trender

Positiva faktorer

- Stark inflyttning till storstadsregionerna, vilket leder till ökat behov av nya bostäder. Industrifaktas prognos indikerar att den sammanlagda volymen nyproducerade bostäder i de tre storstadslänen om två år ligger omkring 20 procent över 2015 års.
- I Norrlands län väntas de påbörjade husbyggnadsinvesteringarna inom industri och offentlig sektor öka kraftigt i år.
- I Malmö planeras nybyggnad av avloppstunnel med start 2016. Ett projekt som väntas få genomslag på de samlade VA-investeringarna i Skåne.
- Det Västsvenska paketet leder till kraftigt ökade anläggningsinvesteringar under de närmaste åren med efterföljande husbyggnad och VA-investeringar på några års sikt.
- Utbyggnad av kommunalt VA i Nynäshamn 2016 lyfter troligen investeringsvolymen i Stockholms län nästa år.
- I Luleå påbörjades nybyggnad av VA-huvudledning. En investering som beräknas till ca 250 miljoner.
- Flytten och omvandlingen av Kiruna påverkar VA-investeringarna positivt under de närmaste fem åren.
- Prognosen för de samlade kommunala investeringarna 2016 ser ut att ligga över de senaste tre årens genomsnitt enligt bedömning från SCB och SKL.

Negativa faktorer

- Den pågående urbaniseringen skapar regionala obalanser när det gäller husbyggnad och investeringar.
- Industrins kapacitetsutnyttjande är fortsatt relativt låg, vilket skjuter husbyggnadsprojekt på framtiden. På årsbasis har kapacitetsutnyttjandet endast stigit med drygt 1 procent i tillverkningsindustrin.
- Överklagandeprocesser försenar investeringar och försvårar entreprenörernas planering.
- Fortsatt ansträngd ekonomi hos många kommuner enligt den senaste rapporteringen från SKL, Sveriges Kommuner och Landsting. Detta kan leda till fortsatt försiktighet när det gäller bygginvesteringar.

3. Tema gruvindustri

4.1 Ny- och ombyggnad inom malm- och gruvindustrin

Sektor	2013	2014	2015	P2015	P2016*	P2017*
Malm- och gruvindustri	218	1 540	2 813	85%	5%	5%

*2016 är en gruva planerad i Älvsbyn, som beräknas kosta 11 miljarder kronor. Denna har fördelats ut på 4 år. Det finns en osäkerhet om byggstart, då Länsstyrelsen nyligen sagt nej till projektet av miljöskäl.

4.2 Nystartade projekt

Nystartade och kommande projekt 2013-2017

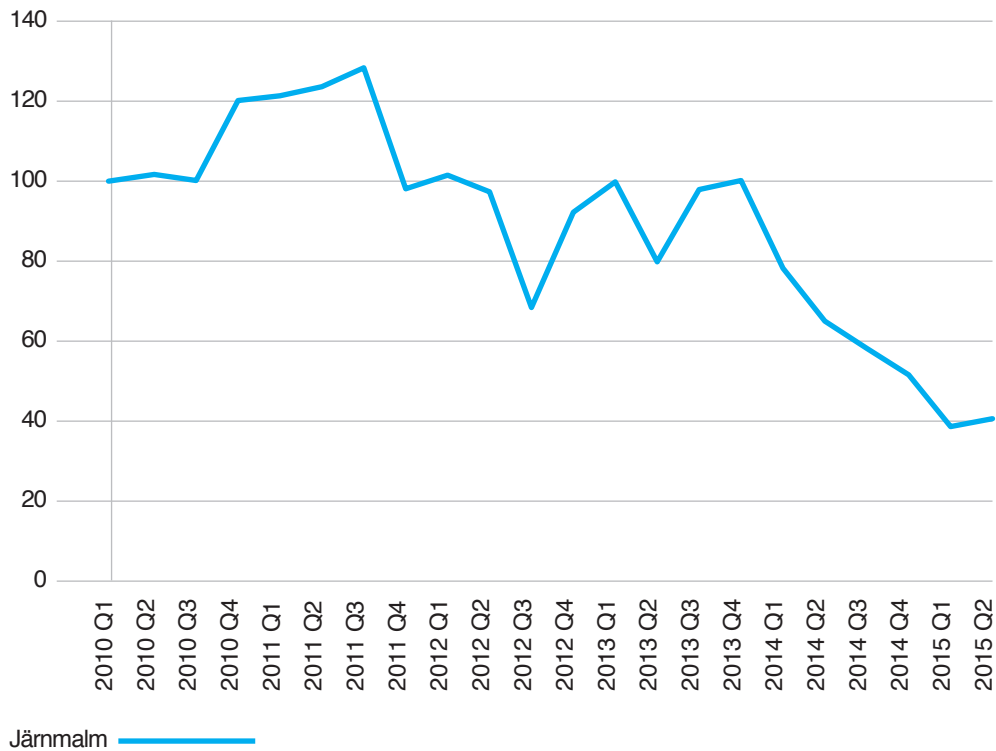
Projekt	Kategori	Län	Kommun	Byggstart	Värde Mkr
Lill Laver	Nybyggnad av gruva	Norrbotten	Älvsbyn	2016-01	11 000
Mertainen	Nytt gruvområde	Norrbotten	Kiruna	2014-09	1 500
Sovringsverk, Mertainen	Nytt sovringsverk	Norrbotten	Kiruna	2015-02	1 250
Sovringsverk, Leveäniemi	Nytt sovringsverk	Norrbotten	Kiruna	2015-05	1 250
Leveäniemi	Nybyggnad av gruva	Norrbotten	Kiruna	2015-06	300

Källa: Byggfakta

4.3 Råvaror

4.3.1 Järnmalm

Priset för järnmalm. Index 2010 Q1 = 100

4.3.2 Koppar, bly och zink

Priset för koppar, bly och zink. Index 2010 Q1 = 100

4.4 Positiva och negativa drivkrafter/trender

Positiva faktorer

- En viss ökning av kapacitetsutnyttjandet (+0,8 procent) i den svenska gruv- och mineralutvinningsindustrin under det senaste året.
- Byggstarterna under årets första sex månader visar en mycket kraftig uppgång för ny- och ombyggnadsprojekt inom malm- och gruvindustrin.

Negativa faktorer

- Priset på järnmalm har på två år mer än halverats. Sedan den senaste toppnivån 2011 har priset sjunkit till omkring en tredjedel. Nedgången minskar incitament för nya investeringar.
- Inbromsad internationell tillväxt minskar efterfrågan på råvaror.
- Kapacitetsutnyttjandet inom stål- och metallverk har sjunkit med över 7 procent på årsbasis.
- Miljöprövningar och överklagande utgör hinder för nya investeringar inom sektorn.

Industrifaktas ansvar

Uppdraget innebär att allt arbete och dess resultat har baserats på tillgänglig information. Industrifakta kan inte göras ansvariga för slutsatser eller rekommendationer som baseras på felaktig eller bristfällig information. Industrifakta eller dess medarbetare kan inte hållas ansvariga för eventuella konsekvenser till följd av användandet av rapporten.

Allt material i denna rapport är skyddat enligt lagen om upphovsrätt. Kopiering eller presentation och distribution av materialet i rapporten får inte ske utan tillstånd från Industrifakta.